

KAHVENİN DÖKÜLDÜĞÜ GÜN

Emine Duman

■ Bir gün telefon çaldı.

“Affediniz tanıyamadım.” dedim.

O kendini uzun uzun tanıtırken hadiseyi hemen hatırlamıştım.

“Niçin aramıştınız?” dedim.

“Özür dilemek için arıyorum.” dedi.

Beni inciten yazısını o dergide okuduğum ilk an geldi gözümün önüne. Elimdeki kahve derginin sayfalarına dökülüvermişti.

Ben eleştiriye her zaman saygı duyardım, bu da yazmanın gereği idi elbette. Genç yaşımdan yarım asırlık yazarlık yaşıma kadar yazdığım romanlarım hep övgüler almış, defalarca basılmıştı. Yarıdan fazlası da filme çekilmişken böylesi bir eleştiri nasıl unutulurdu? Üstelik romanlarımı gençliğinde didik didik okuduğunu itiraf etmesine rağmen...

Evet, hatırlamıştım o “öfkeli” genç eleştirmeni. Romanlarımı popüler olmakla, kitaplarımı çok satmakla suçlayan o kırıcı yazı karşısında kendimi âdeta cezalandırılmış hissediyordum. Yazdıklarını okuduğumda eleştirmenlerin yazarları gömme gücü olduğuna inanasım geldi. Oysa o daha genç bir yazardı ve başkalarına saygılı olmayı öğrenmeliydi.

“Pişmanım!” dedi. Samimiydi sesi.

Onca yıldan sonra gelen bu özre ne denilebilirdi ki? O günkü kızgınlığımın ateşi çoktan küllenmiş ancak tamamen sönmüş değildi. Bazı kırgınlıklar vardır ki hatırlatıldığında gömüldüğü yerden yeniden çıkarılır. Ben de bu duygudaydım tastamam.

Özür, geç gelse de yerini bulur. “Yıllar sonra karşıma çıkan hesaplaşmanın ardından kesin bir yargıya varmak mümkün mü? İstmeden veya bilmeden ben de hatalar yapmadım mı?” diye kendime sordum. Dinledim onu sessizce. Aşk romanlarının en çok okunan yazarlarından biri olmanın gururunu yaşarken, haklı olduğumu bilmeme rağmen derin bir hüznün de yaşıyordum. Dünya değişiyordu ve değişim kaçınılmazdı. Gençliğimiz kaybolup gitmişti. Sevdığımız her şeyin yok olup gittiği gibi... Zamanında telafi edilemeyen hataların vicdani sesi -geç kalsa da- dostlukların başladığı gün olabilirdi.

Daha kaç yıl ya da kaç gün yazabileceğimi elbette yalnızca Allah bilir.

“Özür dilemek için arıyorum.” dedim.

Telefonu elime aldığımda söyleyeceklerimin ne çok provasını yapmıştım. İnsan, incittiği birini yıllar sonra ararken sözcüklerin ağırlığını taşırmış meğer, bunu çok iyi anladım. Telefonu yorgun sesiyle açtı. Sakin ve nazikti.

“Niçin aramıştınız?” dedi.

Beni hatırlamadı önce. Kendimi tanıtırken “Hani şu, öfkeli genç.” dedim. Yüzündeki tebessümünü telefonun ucunda bile hissettim.

Ben uzun uzun konuşurken, bir tür merhametle sakince dinledi beni. Sanki bu hadise onun yaşamında çoktan kapatılmış bir hesaptı.

Gençliğimin aceleciliğiyle kurduğum, merhameti ihmal ettiğim cümlelerimi hatırlattım. O zamanlar varlığımın tek ispatı gibi gelen yazmak, bana yetmiyordu; eleştirilerim ve zekâmla da görünür olmak istiyordum. Kendimde bunu bir hak olarak görüyordum.

Yazıldığı dönemde etkisini hissetmediğim cümlelerim, yıllar sonra karşıma hesap sorarcasına dikilivermişti işte. Onları silmek ya da yeniden yazmak olanaksızdı artık. En sade, en samimi bir biçimde “Özür dilerim.” derken sesim titriyordu. Geç gelen bu itiraf hatamın telafisi olur muydu?

Gençlik yıllarımda Kerime Nadir çok okunuyordu. Ben de okumuştum. Popülerliğinin ardında bir eksiklik aradım; malum yazıyı yazarken bulduğumu sandıyım. Ölçsüz, sert cümlelerim o zaman için beni güçlü hissettirmişti.

Bugün anlıyorum ki haklılık güç değilmiş. Bu da benim fark edemediğim kırılğanlığımı saklamanın başka bir yoluymuş galiba.

Aradan uzun yıllar geçti. Okurlar değişti. Biz yazarlar da değiştik ama o yazı, basılı kaldı; hiç değişmedi arşivlerde, anılarda. En üzücüsü de onun anı kitabında. Ben de merak ettim, okudum kitabını. Bana “öfkeli genç” demişti. Haklıydı. Öfkeliydim o zamanlar. Savunmuyordum kendimi.

Şimdi geriye baktığımda edebiyatın yalnızca metinlerden oluşmadığını, merkezinde insanın olduğunu daha iyi görüyorum. Bir yazarı eleştirmek yanlış değildi ancak onun okuruyla kurduğu bağı yargılamak sınırlarımı aşmakmış meğer. Yazar-okur bağı çok özelmış, bu bağın benim

*algıladığımdan farklı olması onun değersiz olduğu manasına gelmiyor-
muş. Keşke bunu anlamam bu kadar uzun sürmeseydi.*

*Sonraları hep uzun uzun telefonla konuştuk. Yüz yüze hiç gelemedik. O
melun hastalığı ilerlemişti. Zaman hızlı akıyor, geçen her gün ömrümüz-
den eksiltiyordu. Adını tam koyamadığımız dostluğumuzun başlangıcı
mı yoksa son günü müydü bilmiyordum.*

*İnsan yaş aldıkça başkasının hafızasında nasıl yer ettiğini daha çok
önemsiyor, merak ediyor. Bir gün bir röportajda “pişmanlıklarımı” sor-
dular. Dürüst olmak istedim hem kendime hem okuruma. Ben pişmanlık-
larımı temize çıkarmak istemiyordum; benden sonra kalanların kayıt al-
tına alınan yazıların silinmeyeceğini bilmelerini, bir cümleyi yazmadan
önce durup düşünmelerini istedim.*

*İnsan geç kalmadan özür dilemeyi bilmeli. Beni affetti mi bilmiyorum.
Keşke öğrenmek mümkün olsaydı. Ben karşılık beklemedim. Beklememe-
liydim. Yalnızca şunu istedim: Hakkımda yazdığı o satırların bir yerinde,
içten içe bir yumuşama olsun. Belki olmadı. Belki oldu.*

Ölüm haberini gazetelerde okuduğumda sarsıldım.

Metne Dair: Bu öykü, Selim İleri'nin söyleşileri, anıları ve Kerime Nadir'e dair dile getirdiğı pişmanlık, geç kalmışlık ve vicdan temalı düşüncelerinden ilham alınarak kurgulanmıştır. Metindeki iç sesler, monologlar, biyografik aktarımdan ziyade; Selim İleri edebiyatının temel izleğı olan hatırlama, pişmanlık ve insanî kırılğanlık etrafında oluşturulmuş edebî bir yorumdur.